

OFFICIAL SELECTION
INTERNATIONAL
FILM FESTIVAL
ROTTERDAM
2016

Mama

vlado škafar

MAMA (MOTHER)

2016, 93 min, barvni, DCP, 1:1,85

Stik z mediji: Nika Gričar
+386 (0)51 417 496
nika.gricar@hotmail.com
distribucija@gustavfilm.si

Povezave:
FB: <https://www.facebook.com/MamaMother-851321614976500/>
Trailer: <https://www.youtube.com/watch?v=JG9nPc7vSOY>
Kinodvor o Mami: <http://www.kinodvor.org/spored/mama/>

Gustav
film

USTVARJALCI FILMA

Nastopajoči: Nataša Tič Ralijan, Vida Rucli,
Gabriella Ferrari, Pierluigi Di Piazza

Avtor: Vlado Škafar

(prispevki za scenarij: Jelena Maksimović, Vida Rucli,
Nataša Tič Ralijan, Gabriella Ferrari;
Margita Stefanović, J.W. Goethe, Lili Novy)

Direktor fotografije in snemalec: Marko Brdar

Montaža: Jelena Maksimović, Vlado Škafar

Oblikovalec zvoka: Julij Zornik

Snemalec zvoka: Igor Iskra

Glasba: Mater, Vladimír Godár (v izvedbi Ive Bittove),
Ribbon Bow Karen Dalton

Scenograf: Niko Novak

Korekcija barv: Emil Svetlik, Teleking

Grafično oblikovanje: Sonja Prosenc

Nastopili so še pacienti terapevtske komune La Tempesta iz Gorice (Alma Vidau, Manuel Muser, Silvia Filippi, Daniel Tescari, Nicola Trevisan, Christian Puggioni, Francesca Vernisi, Chiara Vascezzari) in Hana Šavel; učenci državne večstopenjske šole s slovensko-italijanskim dvojezičnim poukom iz Špetra, osnovne šole Dobrovo ter gojenci filmskega krožka Ustanove Silvana Furlana; pevski zbori Benečije in Goriške (Tri doline, Rečan, Pod lipo, Matajur, Rado Simoniti, Vinike) ter nastopajoči iz filmov Otroci, Nočni pogovori z Mojco, Oča, Deklica in drevo (Joni Zakonjšek, Neža Hribar, Antti Kettunen, Tian Oliver Hribar Kettunen, Jadranka Ivačič, Boris Smonker, Sandi Šalamon, Miki Roš, Špela Šmid, Svit Šeliga, Maks in Renata Filipčič, Mojca Blažej Cirej, Štefka Drolc, Ivanka Mežan, Helena Koder)

Producent filma: Frenk Celarc

Koproducent: Igor Prinčič

Pridružena koproducenta: Amra Bakšić Čamo, Boris Peric

Direktorica filma: Petra Vidmar

Produksijska hiša: Gustav Film - Ljubljana

Koprodukcija: Transmedia, SCCA / Pro.Ba - Sarajevo, Arch Production

Tehnične usluge: FS Viba film Ljubljana, MB Grip

Sofinanciral: Slovenski filmski center, javna agencija RS, Eurimages, MIBAC – Direzione Generale Per Il Cinema, Fondo Regionale Per L'audiovisivo FVG, FVG Film Commission - Film Fund s podporo MEDIA programa.

SINOPSIS – krajši

Filmska pesem o mami in hčeri.

Mati odpelje hčer v tujo deželo in jo zapre v hišo v odročni vasici. Čeprav med seboj ne govorita, je jasno, da ima hči samouničevalne težnje. Potovanje, ki se začne kot materin poskus, da bi rešila svojega otroka, postane vse bolj čarobna duhovna pustolovščina, na kateri mati znova prebudi življenje v sebi.

SINOPSIS – daljši

Mati se odloči, da bo vzela hči iz domačega okolja, in jo odpelje v tujo deželo. Zapre jo v hišo v odročni vasici in čeprav med seboj ne govorita, se zdi, da hči potrebuje okrevanje od nečesa. V obupanem poskusu jo želi pripeljati "nazaj k življenju". Začne pisati pisma svoji hčeri, ki so začetek romana o sebi, njen poskus »iskanja izgubljenega časa«. To pisanje počasi odpira vrata, ki ju ločujejo.

Zdravilna moč narave, tišine in svetlobe v filmu zaradi fotografije postane otipljiva in meditativna. Škafar s prepletanje umišljenih prizorov z dokumentarnimi elementi, na primer ko snema skupnost okrevajočih odvisnikov, ustvari prostor za terapijo s pomočjo umetnosti.

MAMINA POT

Film *Mama* je svojo svetovno premiero doživel 3. februarja 2016 na mednarodnem filmskem festivalu v Rotterdamu.

»Po besedah Vlada Škafarja je njegova s *Proustom* navdihnjena *Mama* bolj 'pesem dveh človeških duš' kot pa študija razmerja med materjo in hčerjo. Režiser ta cilj uresniči v slogu, ki je dandanes precej neobičajen: film je brezsravno poetičen in liričen, a obenem tudi opazovalen in realističen. S pomočjo fotografije postane zdravilna moč narave, tišine in teme otipljiva.« - Mednarodni filmski festival v Rotterdamu

»Nad filmom sem resnično navdušen, saj je vznemirljiv, ganljiv in poseben – po mojem mnenju Vladovo najboljšo delo doslej.« - Gerwin Tamsma, glavni selektor mednarodnega filmskega festivala v Rotterdamu

Film je slovensko-italijanska koprodukcija producentske hiše **Gustav film** iz Ljubljane in goriške produkcijske hiše **Transmedia**. Slednja je tudi prvic v zgodovini slovensko-italijanskega filmskega sodelovanja pridobila sredstva iz rimskega **MIBAC-a**, glavnega državnega financerja italijanskega filma.

Film so sofinancirali Slovenski filmski center, Regionalni avdiovizualni sklad iz Furlanije - Julijske krajine, koprodukcijo je podprl tudi evropski sklad Eurimages. Snemalne lokacije filma so bile izbrane v okolici Goriških Brd na obeh straneh meje.

CV REŽISERJA

Vlado Škafar je avtor kratkih filmov **Stari most** (1998) in **Nočni pogovori z Mojco** (2008) ter celovečercem **Peterka: leto odločitve** (2003), **Otroci** (2008), **Oča** (2010) in **Deklica in drevo** (2012). *Oča* je prvi slovenski film, ki je bil izbran v program Mednarodni teden kritike na Filmskem festivalu v Benetkah, prikazan je bil na več kot petdesetih filmskih festivalih po vsem svetu in prejel osebno nagrado Aleksandra Sokurova na festivalu Voices v Vologdi. Vlado Škafar je bil nekoč dejaven kot filmski publicist, znan pa je tudi kot programski vodja in sograditelj Slovenske kinoteke ter filmskega festivala Kino Otok. Vzporedno z nastajanjem filma *Mama* je s slikarko Joni objavil zbirko poezije in akvarelov Krogi = En = Circles.

IZ PRVE ROKE

»V znamenju dveh besed je bila dolga pot **Mame** – bolečina in lepota. Ti dve vsakdanji, pa vendar mogočni besedi sta prihajali in odzvanjali na vsakem koraku: v prvih podobah, ki so se porodile iz ničesar, iz same besede mama, v srečanjih z nastopajočimi – ob prvem dotiku je postalo boleče in lepo, saj bolečina, pred katero se ne umakne in se pred njo odpre dovolj prostora, vselej postane lepota. Na prvem sprehodu ob gorskem potoku je Gabriella povedala besede, ki so dobro razumele naše popotovanje: preveč je trpljenja okrog trpljenja, trpljenje potrebuje lepoto. /.../ Bolj me zanimajo zgodbe, ki se odvijajo v človeku, kot tiste okoli njega. Moje izhodišče je človek in njegov obraz, v obrazu človeka takoj začutiš zgodbo. Kako je prišlo do izraza, ki ga nosi v tem trenutku, in v kaj se bo spremenil. Tu pa me je tudi zanimalo, da bi na človeka pogledal še drugače. Ali lahko nanj pogledam samo kot na bitje, brez človeških predstav in pričakovanj? V Tavernierjevem filmu iz leta 1980 **Une semaine de vacances** je na začetku zbirka otroških želja; ena želja pravi: rad bi bil miza, da bi kot miza gledal ljudi. Kako drugače se ti lahko tako odkrije človek! In potem vse drugo: pogledati na rastlino ali na mizo s svinčniki kot na človeka, pričakovati njuno misel ... Ko sem v prizoru v samostanu prvič zagledal smrekovo vejo kot bitje,

ki mi je enako, se pravi kot duhovno bitje; ko se mi je zazdelo, da se skozi novorojene vršičke poraja jasna govorica in ko je v zidovju in rastlinju samostana začel vstajati duh kakor v potolaženi materi, sem tudi sam doživel razodetje. Ko to napiše denimo Župančič v *Ljubljanskem polju* – 'Ti si žarelo, polno sončnih žarkov / in hrepenelo, dvigalo se v zrak / a jaz sem hodil med pšenico tvojo / in trgal tvoje žive misli, mak' – je sprejemljivo in razumljivo, filmu pa naj to ne bi bilo namenjeno? /.../ Umetnost je zame najvišja oblika pogovora. Tistega največjega v sebi, lepote in skrivnosti, ne moreš deliti neposredno. In tudi tistega, kar nam v odnosu najbolj leži na duši, se ne da povedati v obraz ali v uho. Neposredno sporočilo ne more doseči iste metafizične dimenzije in resnice kot pismo ali pesem. Ta film je emanacija takega pogovora. To pa tudi pomeni, da se mama in hči ne smeta dotakniti, če se želita zares dotakniti. Preprosto je treba verjeti kot v svojih verzih Lili Novy: *'in ko iz temnih tal pogleda cvet, / zbudi se v njem svetel spomin na svet.'* /.../ Če za **Mamo** rečemo, da je igrani film, in ga bodo šli zato gledat ljudje, ki imajo radi igrane filme, bodo lahko razočarani. Izraz lirskega ga opiše bolje. Vedno so me najbolj privlačili filmi, ki so iskali svojo pot, ki niso igrali po pravilih igranega filma in se niso obremenjevali z oznakami; ki so bili svobodni. Vedno sem jih rad gledal, ker sem se potem tudi sam lahko počutil svobodnega.«

- Vlado Škafar

»Tako si (Vlado) neizprosno – tako kot sem se na snemanju počutila sama, prepuščena sama sebi, tako sem se počutila tudi kot gledalka, spet sama; sem gola, bosa ... ko tako gledaš film, čutiš, koliko zdržiš in koliko ne – po drugi strani pa želim, da se premaknem, ne zdržim več, gremo naprej – neizprosno zahtevaš: posveti se! – to je edina pot, da lahko sebe slišimo, moraš biti ti ti – sam, gol, prazen prostor, tišina (oklepaj tišine)

Tako je, kot da bi iz kaosa sveta gledalca vrgel na samotni otok – neizprosno in blagodejno – kot da bi si odpočil – kot da ti je nekaj odpadlo in lahko sedeš pod drevo – normalno živiš

Ljudje pa se tega bojijo – kot da bi se moral sleči in iti v (prazen) prostor – in potem ne veš, a bi dihal? ali ne bi dihal? – če imaš vero, greš sam čez to – tako kot je rekel župnik, vsak se mora sam odločit

– materinska srčnost – iz ruševine – oživlja – spomin – eni kadri so prav pesem«

- Nataša Tič Ralijan

KRITIKE IN ODZIVI

»Najboljši med novimi filmi na festivalu je vzorčni primer tistega, kar dela dogodke, kakršen je Rotterdam, posebne: predanost filmom dušne topline in krhkosti, katerih prefinjenost je tako redke vrste, da krivično veljajo kot neprimerni za širšo distribucijo. Slovenski film *Mama /.../* je bil tu prikazan premierno in si zasluži še dolgo pot: njegova milina, prepojena z radovednim sočutjem, bi morala biti prepoznavna vsepovsod. Konec koncev se imenuje 'mama'. /.../ Škafarjev film se pravzaprav razvija brez posebnih zapletov in skoraj brez dialoga. Namesto tega gledamo mamo, kako je – kako razmišlja, čuti in se spominja –, potopljena v svetlobo filma, trepetajočo podnevi in ostro v soju sveč. Prisotnost spomina je skoraj otipljiva: z malo vzročnih povezav med večino posnetkov se *Mama* ne bere kot zgodba, ampak bolj kot evokacija nekega razmerja. /.../ Kako izgubljena je ta mati v preteklosti? Ali pa smo mi izgubljeni z njo – ne v preteklosti, ampak v spominjanju preteklosti? Nekaj podob nas potisne še globlje v ta krhki prostor vmesnega, notranjega časa: materin obraz, oškropljen z vodo, ki se prelije v odsev njene hčerke, in kasneje, materin samotni počitek na travniku, ki za trenutek postane skupen, ko se počasi prikaže podoba hčerinega dremajočega telesa. Koliko

ljubezni je v spominu – in spomina v ljubezni? Pa vendar ne gre za razpoloženjski film o osamljeni duši. *Mama* zaplete in obogati svojo čustveno komorno dramo – v kateri skromno odmevajo filmi Bergmana, Tarkovskega in Sokurova – z uvedbo skoraj dokumentarnega elementa, ki poskrbi za bolj konkreten kontekst tega, kar preživlja (do sklepnega dejanja bolj duhovno kot fizično prisotna) hči.«

- **Daniel Kasman, MUBI**

»Pri filmu je najbolj osupljivo, koliko psiholoških podrobnosti o njunem odnosu izvemo, ne da bi nam kaj zares povedal z besedami. Izraža se namreč skozi vizualne motive ljudi, zgradb in še posebej narave (ki jo je prekrasno posnel Marko Brdar), četudi simbolizem v filmu nikoli ne deluje umetno ali prisiljeno.«

- **Tina Poglajen, Indiewire**

»Mama ni toliko zgodba o težavnem odnosu med materjo in hčerjo kot film, ki potrpežljivega gledalca brez naglice odpelje na intenzivno, globoko osebno pot samoodkrivanja, na kateri se meje med resničnim in namišljenim, med vidnim in nevidnim ter med preteklostjo in sedanjostjo učinkovito zabrišejo; pot, na kateri tisto, kar vidimo, postane tisto, kar mislimo in čutimo; kjer vsaka podoba postane ideja, vsaka ideja pa se projicira na neko drugo podobo. Izkušnja ob gledanju Mame je lahko podobna srečanju s starim prijateljem: celo če misliš, da veš, kaj pričakovati, je srečanje tem bolj izpolnjujoče in katarzično, čim bolj si spontan, nepripravljen in odprtega duha. Mama je film, ki živi svoje lastno življenje in se ne vsiljuje gledalcu. Prostor je tisti, ki gledalca povabi naprej, ne da bi mu povedal, kako se v njem znajti. Mama je čudovita, pa ne v smislu, da bi bila brezhibno narejena ali da bi se hotela šopiriti, ugajati ali zapeljevati; čudovita je preprosto zato, ker je, kakršna je – in ne bi mogla biti narejena kakorkoli drugače. »Beauty – be not caused – It Is« (Emily Dickinson) ali »Na poti življenja sem tu in tam videl bežne utrinke lepote« Jonas Mekas).

Mama je film, ki ga ne bi hotel gledati nikjer drugje kot v kinodvorani. Ta prostor potrebuje, da bi lahko srečal gledalca. Samo v kinu se lahko Mama v popolnosti izrazi, prebuja spomine in se tiho pomenkuje z umetnostjo in poezijo v filmski zgodovini, katere del je zdaj postala tudi sama.«

- Koen Van Daele

»To ni zgodba o odvisnosti ali vztrajnosti, ampak zgodba o tem, kako se starši in otroci medsebojno dojemajo in kako drug na drugega vplivajo.«

- Vladan Petković, Cineuropa

»... film postavlja mamo v objektivno pozicijo – je človek, je ženska in je mama. Odpravi se na pot ponovnega iskanja sebe v času, ko se tudi hči sooča z lastno bolečino, ki jo mora slednja kot oseba na poti k odraslosti, prevzeti z odgovornostjo in sprejetjem samega sebe take kot je. Postavi svoje drevo. Sreča močerada, psihično se regenerira, dovoli si čustvovati. Postavi samo sebe na svoje noge, se v korenini, najde svoj temelj, h kateremu se bo vedno vračala, da bo znova našla sebe. Tu ni cilja, je samo pot življenja in (občasnih) prostorov, v katerih si dovolimo se srečati s sami seboj.«

- Nika Gričar

Lili Novy, Je to spomin bil?

»Je to spomin bil, ko je zablestel
odsev na vodi in je senca padla,
ko ptič preletel je tihotni kraj
ta hip in vendar kakor davnokdaj
Med moja tanka tkiva se prikradla
je kaplja časa, ki je že prešel,
ko nisem dni poznala ne noči
in ko me mati še rodila ni.

Morda je tukaj sama pod večer
hodila ona ali njena mati
in se je kakor zdaj razsvetlil mrak
in ptič priplaval v mirni, sinji zrak.
Vse to je žena po samotni trati
odnesla v sebi tja v večerno smer
in kar se davno v nji zgubilo je,
se v meni rahlo zdaj zgenilo je.

Nekoč se ona, ki je zdaj še ni,
zamisli v svetli pramen iz oblaka
in v senco, bežno, kakor bežni ptič.
Kar v kri zaide, ne izgine v nič,
skoz dolgo vrsto src se še pretaka,
ki isti niz življenja jih drži,
in ko iz temnih tal pogleda cvet,
zbudi se v njem svetel spomin na svet. —«